

OBSAH

Poděkování ----	11
Seznam zkratk ----	12
Úvod ----	13
1. SLABIKA V JAZYCÍCH ----	17
1.1 Vymezení pojmu slabika ----	18
1.1.1 Definice slabiky ----	18
1.1.2 Struktura slabiky ----	22
1.1.3 Hierarchie slabičných konstituentů ----	24
1.1.4 Shrnutí ----	25
1.2 Funkce slabiky v jazykovém systému ----	26
1.2.1 Slabika jako distribuční jednotka ----	26
1.2.2 Variace segmentů ----	28
1.2.3 Slabičná váha ----	28
1.2.4 Zapojení slabiky do prozodické struktury ----	30
1.3 Slabičná typologie ----	31
1.3.1 Slabičné inventáře ----	31
1.3.2 Slabičné vzorce v jazycích ----	32
1.3.3 Typy jazyků podle struktury slabiky ----	33
2. FONETICKÁ PODSTATA SLABIKY ----	37
2.1 Artikulační podstata slabiky ----	38
2.1.1 Starší pojetí artikulačního základu slabiky ----	38
2.1.2 Teorie slabičného rámce a obsahu ----	41
2.1.3 Artikulační fonologie ----	43
2.2 Sonorita a akustická podstata slabiky ----	46
2.2.1 Ideální a obrácené křivky sonority ----	46
2.2.2 Fonetické koreláty sonority ----	50
2.2.3 Fonetické koreláty sonority: detailní diskuze ----	52
2.3 Slabika při kognitivním zpracování řeči ----	56
2.3.1 Jednotky řečové percepce ----	57
2.3.2 Rytmická podstata slabiky ----	59
2.3.3 Segmentace řečového signálu na slova ----	60
2.3.4 Mentální lexikon ----	61

3. SLABIKOVÁNÍ A HRANICE SLABIKY ---- 63

- 3.1 Vymezení slabikování ---- 64
- 3.2 Doména slabikování ---- 66
 - 3.2.1 Morfosyntaktické slovo ---- 66
 - 3.2.2 Nexus (mluvní takt) ---- 67
 - 3.2.3 Cursus (promluva) ---- 69
 - 3.2.4 Morfém ---- 70
 - 3.2.5 Fonologické slovo ---- 72
 - 3.2.6 Shrnutí ---- 73
- 3.3 Výsledek slabikování ---- 75
 - 3.3.1 Neshoda mezi fonologickou a fonetickou slabičností ---- 76
 - 3.3.2 Distribučně závislé segmenty ---- 76
 - 3.3.3 Bezjaderné slabiky ---- 78
 - 3.3.4 Jazyky bez fonologických slabik ---- 78
 - 3.3.5 Shrnutí ---- 78
- 3.4 Extraslabičnost ---- 79
 - 3.4.1 Zvukově signalizovaná extraslabičnost ---- 80
 - 3.4.2 Fonotakticky motivovaná extraslabičnost ---- 81

4. FONOTAKTICKÁ BÁZE SLABIKOVÁNÍ ---- 83

- 4.1 Fonotaktický princip ---- 84
- 4.2 Výběr materiálu pro fonotaktická pravidla ---- 87
- 4.3 Potenciálnost ---- 89
- 4.4 Princip nepravidelných slabik ---- 90
- 4.5 Sonoritní princip uspořádání slabiky ---- 91
- 4.6 Ambisylabičnost ---- 96

5. DALŠÍ PRINCIPY SLABIKOVÁNÍ ---- 99

- 5.1 Princip maximalizace ---- 100
- 5.2 Princip obligatornosti ---- 102
- 5.3 Princip rozdílu paradigmatických vlastností sousedících fonémů ---- 103
 - 5.3.1 Zákon slabičného kontaktu ---- 104
 - 5.3.2 Princip slabičného svaru ---- 107
- 5.4 Princip statistické příznivosti ---- 109
 - 5.4.1 O'Connor a Trim (1953) ---- 110
 - 5.4.2 Kučera (1961) ---- 111
 - 5.4.3 Shrnutí ---- 115
- 5.5 Princip rovnoměrnosti ---- 116
- 5.6 Princip relevantnosti zvukových vlastností slabiky ---- 118
 - 5.6.1 Segmentální vlastnosti slabiky ---- 118
 - 5.6.2 Suprasegmentální vlastnosti slabiky ---- 120

6. PŘEDPOKLADY PRO ZKOUMÁNÍ ČESKÉ FONOTAKTIKY ---- 123

- 6.1 Materiál: Fonologický korpus češtiny ---- 124
- 6.2 Charakteristika konsonantických shluků ---- 125
 - 6.2.1 Výskyt shluků v lexikálních souborech ---- 125
 - 6.2.2 Četnost a frekvence konsonantů a jejich kombinací ---- 127
 - 6.2.3 Strukturně možné a strukturně nemožné shluky ---- 130
- 6.3 Neutralizace znělosti ---- 131
- 6.4 Neslabičné předložky a prvek 's „jsi“ ---- 133
- 6.5 Relevantnost slabičných jader pro slabikování ---- 135
 - 6.5.1 Vokály ---- 135
 - 6.5.2 Slabičné likvidy ---- 138
 - 6.5.3 Slabičné nazály ---- 140

7. KONSONANTICKÉ SHLUKY NA ZAČÁTKU SLOV ---- 143

- 7.1 Úvod ---- 144
- 7.2 Dvojkonzonantické shluky ---- 145
 - 7.2.1 Typ OO ---- 145
 - 7.2.2 Typ OS' ---- 147
 - 7.2.3 Typ S'O ---- 149
 - 7.2.4 Typ S'S' ---- 150
- 7.3 Trojkonzonantické shluky ---- 152
 - 7.3.1 Typ OOO ---- 153
 - 7.3.2 Typy OřO, OřS' a OSO ---- 153
 - 7.3.3 Typ OOS' ---- 154
 - 7.3.4 Typ OS'S' ---- 156
 - 7.3.5 Typy SOO, SOS a SSS ---- 158
- 7.4 Čtyřkonzonantické shluky ---- 158
 - 7.4.1 Typy OOOO a OOOS' ---- 158
 - 7.4.2 Typ OOS'S ---- 161
 - 7.4.3 Typy OřSS, OOřS, OSOS a SOOS ---- 161
- 7.5 Pětikonzonantické shluky ---- 162
- 7.6 Strukturní omezení iniciálních shluků ---- 162
 - 7.6.1 Obecná omezení ---- 162
 - 7.6.2 Omezení kombinací dvou obstruentů ---- 163
 - 7.6.3 Omezení kombinací obstruentu se sonorním konsonantem ---- 165
 - 7.6.4 Potenciální kombinace obstruentu se sonorním konsonantem ---- 166
 - 7.6.5 Omezení pro kombinace s počátečním sonorním konsonantem ---- 166
 - 7.6.6 Omezení kombinací se znělými afrikátami ---- 168
 - 7.6.7 Omezení troj- a vícečlenných shluků ---- 168

8. KONSONANTICKÉ SHLUKY NA KONCI SLOV ---- 171

- 8.1 Úvod ---- 172
- 8.2 Dvojkonzonantické shluky ---- 173
 - 8.2.1 Typ OO ---- 173
 - 8.2.2 Typ SO ---- 175
 - 8.2.3 Typ SS' ---- 176
 - 8.2.4 Kombinace s /ř/ ---- 177
- 8.3 Trojkonzonantické shluky ---- 178
 - 8.3.1 Typy OOO a OOř ---- 178
 - 8.3.2 Typ SOO ---- 179
 - 8.3.3 Typ SSO ---- 180
- 8.4 Čtyřkonzonantické shluky ---- 180
- 8.5 Strukturní omezení finálních shluků ---- 181
 - 8.5.1 Obecná omezení ---- 181
 - 8.5.2 Omezení kombinací dvou obstruentů ---- 181
 - 8.5.3 Omezení kombinací sonory s obstruentem ---- 182
 - 8.5.4 Omezení kombinací dvou sonor ---- 183
 - 8.5.5 Omezení kombinací s /ř/ ---- 183

9. FONOTAKTICKÉ SLABIKOVÁNÍ ČEŠTINY ---- 185

- 9.1 Východiska ---- 186
- 9.2 Dva mediální konsonanty ---- 189
- 9.3 Tři mediální konsonanty ---- 192
 - 9.3.1 Shluky OS'S' ---- 193
 - 9.3.2 Shluky COS' ---- 194
 - 9.3.3 Shluky s počátečním /ř/ (řCC) ---- 195
 - 9.3.4 Shluky se dvěma počátečními sonorami (SSC) ---- 195

- 9.3.5 Shluky složené ze sonory a dvou obstruentů (SOO) ---- 196
- 9.3.6 Shluky obsahující /ř/ mezi dvěma konsonanty (CřC) ---- 197
- 9.3.7 Shluky složené ze tří obstruentů (OOO) ---- 199
- 9.3.8 Shrnutí ---- 200
- 9.4 Čtyři mediální konsonanty ---- 200
 - 9.4.1 Shluky OS'SS ---- 201
 - 9.4.2 Shluky COS'S ---- 201
 - 9.4.3 Shluky SOOC a SSOC ---- 202
 - 9.4.4 Shluky s počátečním /ř/ (řCCC) ---- 203
 - 9.4.5 Shluky OřOC a COřC ---- 203
 - 9.4.6 Shluky začínající na tři obstruenty (OOOO a OOOŠ') ---- 204
 - 9.4.7 Shrnutí ---- 206
- 9.5 Pět mediálních konsonantů ---- 207
- 9.6 Šest mediálních konsonantů ---- 209

- 10. ANALÝZA EXPERIMENTŮ SE SLABIKOVÁNÍM ---- 211**
 - 10.1 Statistické ověřování hypotéz ---- 212
 - 10.2 Lineární smíšené modely pro analýzu dat ---- 213
 - 10.3 Ověřování a zobrazování efektů ---- 216
 - 10.4 Získání a zpracování nahrávek ---- 218

- 11. ARTIKULAČNÍ A AKUSTICKÉ KORELÁTY SLABIČNÉ PŘÍSLUŠNOSTI ---- 221**
 - 11.1 Vliv slabiky na fonetickou podobu segmentů ---- 222
 - 11.1.1 Artikulační výzkumy ---- 222
 - 11.1.2 Akustické výzkumy ---- 225
 - 11.2 Experiment A1: intervokalické konsonanty ---- 226
 - 11.2.1 Materiál ---- 226
 - 11.2.2 Analýza dat ---- 227
 - 11.2.3 Artikulační výsledky ---- 228
 - 11.2.4 Akustické výsledky ---- 230
 - 11.2.5 Diskuze ---- 230
 - 11.3 Experiment A2: intervokalické shluky ---- 233
 - 11.3.1 Materiál ---- 233
 - 11.3.2 Analýza dat ---- 235
 - 11.3.3 Výsledky ---- 235
 - 11.3.4 Diskuze ---- 238
 - 11.4 Shrnutí ---- 240

- 12. PERCEPČNÍ SLABIKOVÁNÍ ---- 241**
 - 12.1 Percepce akustických vlastností relevantních pro slabikování ---- 242
 - 12.2 Percepční experiment: manipulované stimuly ---- 243
 - 12.2.1 Materiál ---- 244
 - 12.2.2 Administrace percepčního testu ---- 245
 - 12.2.3 Analýza dat ---- 246
 - 12.2.4 Výsledky ---- 247
 - 12.2.5 Exploratorní analýza ---- 249
 - 12.2.6 Diskuze ---- 251
 - 12.3 Shrnutí ---- 253

- 13. VÝZKUM BEHAVIORÁLNÍHO SLABIKOVÁNÍ ---- 255**
 - 13.1 Charakteristika behaviorálních experimentů ---- 256
 - 13.1.1 Obecné rysy ---- 256
 - 13.1.2 Typy úloh ---- 257
 - 13.1.3 Vliv typu úlohy na slabikování ---- 258

13.2	Hypotézy pro experimenty -----	259
13.2.1	Sonorita -----	260
13.2.2	Přípustnost (legálnost, legalita) -----	261
13.2.3	Frekvence výskytu -----	262
13.2.4	Další faktory -----	263
14.	BEHAVIORÁLNÍ EXPERIMENTY -----	265
14.1	Experiment B1: vynucené vkládání pauz -----	266
14.1.1	Materiál -----	267
14.1.2	Pokusné osoby a průběh experimentu -----	267
14.1.3	Analýza dat -----	268
14.1.4	Výsledky: přímá porovnání u shluků CC -----	269
14.1.5	Výsledky: komplexnější shluky -----	273
14.1.6	Statistické modelování -----	274
14.1.7	Diskuze -----	276
14.2	Experiment B2: změna pořadí slabik -----	280
14.2.1	Metoda -----	280
14.2.2	Výsledky: přímá porovnání u shluků CC -----	281
14.2.3	Výsledky: komplexnější shluky -----	284
14.2.4	Statistické modelování -----	285
14.2.5	Diskuze -----	288
14.3	Shrnutí -----	291
15.	METALINGVISTICKÁ DATA -----	293
15.1	Metalingvistické hodnocení -----	294
15.2	Slabikování v písemných úkolech -----	295
15.3	Hypotézy -----	297
15.4	Metoda -----	298
15.5	Výsledky -----	300
15.5.1	Přímá porovnání u shluků CC -----	300
15.5.2	Komplexnější shluky -----	304
15.5.3	Statistické modelování -----	305
15.6	Diskuze -----	308
16.	SLABIKOVÁNÍ ČEŠTINY -----	311
16.1	Základní vliv fonotaktiky na slabikování -----	312
16.2	Principy slabikování ve světle experimentů -----	314
16.2.1	Obecné principy -----	315
16.2.2	Sonorita -----	316
16.2.3	Fonotaktika -----	318
16.2.4	Další zvukové faktory -----	319
16.2.5	Morfologie -----	320
16.2.6	Akustické charakteristiky shluku -----	321
16.3	Preferenční pravidla slabikování češtiny -----	321
16.4	Fonotakticky založené kategoriální slabikování češtiny -----	325
16.5	Slabičné vzorce v češtině -----	329
	Závěr -----	336
	Summary -----	338
	Přílohy -----	345
	Příloha 1: Materiál pro experiment A1 -----	346
	Příloha 2: Materiál pro experiment A2 -----	347

- Příloha 3: Materiál pro experimenty B1 a B2 ---- **348**
 Příloha 4: Materiál pro dotazníkové šetření ---- **351**
 Příloha 5: Statistické podklady pro experiment A1 ---- **352**
 Příloha 6: Statistické podklady pro experiment A2 a percepční experiment ---- **354**
 Příloha 7: Statistické podklady pro experimenty B1, B2 a dotazníkové šetření ---- **355**
 Příloha 8: Výsledky experimentů B1 a B2 ---- **357**
 Příloha 9: Výsledky dotazníkového šetření ---- **360**
 Příloha 10: Porovnání slabikování jednotlivých hyperslov ---- **364**
 Příloha 11: Frekvence vzorců českých slabik ---- **368**

Zdroje materiálu ---- **371**

Literatura ---- **372**

Rejstřík ---- **387**